

# BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ŞI COMERCIU

ORGAN \*AL: „Reuniunii Economice din Orăştie“ şi „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului“.

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)

Pentru România 15 lei pe an.

C-TUL CASEI DE PASTRARE POSTALE Nr. 10025.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu preţuri moderate

Abonamentele şi inserţiunile se plătesc înainte.

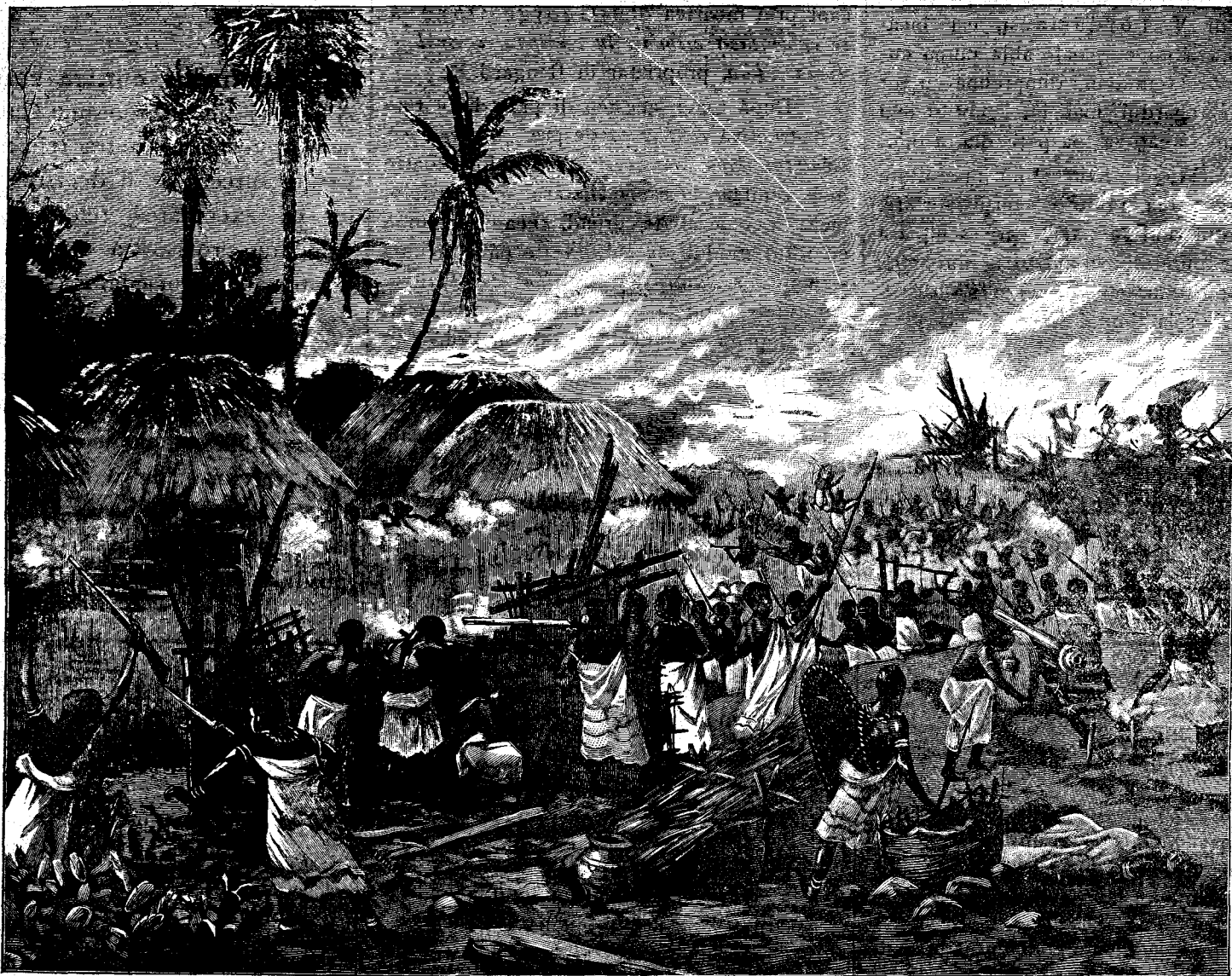
C-TUL CASEI DE PASTRARE POSTALE Nr. 10025.

Pentru-ce trebuie să introducem  
— soiuri mai bune de vite?

Până acum câţiva zeci de ani  
arareori întâlneam, pe la noi, alte vite

mari cornute, decât cele băştinaşe, așa  
numitele *vite albe*. Astăzi vedem că  
turmele noastre se împestrează tot  
mai mult cu *vite roșii*, cari de fapt  
sunt vite de *soiul (rasa) Pinzgau*. Și

pentru-ce? Vitele noastre, cele vechi,  
albe, sunt cele mai bune vite de jug;  
se mulțumesc cu ori-ce pășune și ori-ce  
nutreț; le poți ținea toată iarna și nu-  
mai cu pae și strujeni de cucuruz; se



Amazoanele regelui din Dahomé în luptă.

(Vezi: „Foita“)

mulțumesc cu ori-care adăpost, fie el  
cât de slab și cu toate acestea sunt  
preferate vitele roșii. Causa este foarte  
bătătoare la ochi. Ele mai întâiu: se  
desvoaltă mult mai repede ca cele albe,  
prin ceea-ce câștigăm timp și cu el și

nutreț. Ele prefac mai ușor nutrețul,  
— care ce e drept trebuie să fie mai  
ales, — în carne, care este întreșută  
cu grăsime; tot asemenea vacile ace-  
tui soi dau mai mult lapte ca cele  
albe și în fine ele se simt tot așa de

bine și prosperează în același mod ca  
și în patria lor: *Pinzgau*. Ea este un  
ținut în provincia Salzburg din Austria  
și tot așa de deluros și muntos ca și  
ținuturile noastre. Iată pentru-ce vitele  
cele albe sunt amenințate, prin părțile

muntoase ale patriei noastre, a fi înlocuite cu timpul prin cele roșii.

Nu este însă destul a ne procura astfel de vite, trebuie să le dăm și nutrețul, îngrijirea și adăpostul la care sunt obișnuite în patria lor, altcum o pășim mai rău decât cu vitele noastre albe.

## DELA REUNIUNILE NOASTRE

### Adunarea generală

„Reuniunii române de agricultură din otul Sibiului” — în Bungard.

A 14-a adunare generală a »Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiului«, s'a ținut în comuna mare Bungard (lângă Sibiu) la 28 Dec. n. a. tr.

Din partea comitetului erau prezenți: președintele reuniunii dl. D. Comșa și secretarul ei dl. V. Tordășianu, ear' încăpătoarea sală a noii școli abia putea cuprinde membrii reuniunii, dimpreună cu tot ce a avut Bungardul mai inteligent și mai bun, precum și câți-va oaspeți din Sibiu.

După serviciul divin, dnul președinte deschide adunarea printr'o scurtă vorbire, dând cuvântul dlui secretar, care schițează activitatea comitetului în cursul anului 1901, conform raportului general, care s'a distribuit membrilor la timpul seu.

Din cele expuse de d-sa rezultă, că comitetul Reuniunii s'a prezentat în cursul anului 1901: în trei comune, ținând întruniri agricole și anume în comunele Loman, Sebeșul-de-jos și Țichindeal; în Ilimbav, unde a arangeat o expoziție de vite; apoi în Apoldul-rom. la plantare de pomi; în Săsciori la cursul de altoit pomi și în Seliște la preparativele pentru întemeierea școlii practice de agricultură de acolo. În total în 7 comune.

## FOIȚĂ

### Țiganul cu pușca

Un țigan de mult odată  
Nu știu unde la vr'un sat  
Fost-a dus la judecată  
Pentru-o pușcă de furat.

Iar' colo la judecată, cum era cu grija 'n spate  
Că l-or pune la 'nchisoare, că l-or rade, că  
[l-or bate  
Și când tocmai se gândea cum s'o 'ntoarcă,  
[ce să facă.

Ce să spună să nu tacă,  
Pricepând că de scăpare  
Nici un chip acuma nu-i,  
Iată tocmai din 'ntemplantare  
Vede că 'naintea lui  
Vine-un om ce-a fost chemat  
Ca să fie judecat  
Pentru'n porc ce-ar fi furat.

Deosebit de aceasta a dăruit: o vițea rasă curată Pinzgau, membrului I. Cloaje din Boița; două oi rasă de Friesland, membrilor Ioan și Iacob Beu din Apoldul-rom.; găini rasa Plymouths Rocks la patru membri; a împărțit membrilor ei: 33 mișcădureți (meri, peri, pruni, gutui, cireși și caise) în 37 comune; semințe de trifoiu, lucernă, napi (sfecle) de nutreț și cânepă italiană în 34 comune; 10 tovărășii agricole și 10 însoțiri sâtești de credit sistem Raiffeisen, din tot atâtea comune, au fost ocrotite de Reuniune. De mașina de sămănat și grapa de fenețe a Reuniunii s'au folosit în mod gratuit patru comune. În fine: a conclucrat dimpreună cu zelesul protopretor dl. P. Dragits, la lucrările pregătitoare pentru întemeierea școlii practice de agricultură din Seliște.

Acest raport se ia cu plăcere la cunoștință. Gestiunea financiară pe anul 1901 fiind găsită în regulă, comitetului i-se dă absolutoriul. Se votează proiectul de buget pe 1903, care prevede 2410 cor., atât la venituri cât și la cheltuieli. În locul devenit vacant prin moartea dlui George Dordea se alocmează membru în comitetul central dl. Toma Ciora, proprietar în Bungard.

După toate acestea dl. președinte ține o instructivă conferință despre „Cultura pământului după comasare”, care a fost foarte bine venită, deoarece hotarul Bungardului încă s'a comasat de curând, ceea-ce schimbă cu totul modul de cultură de până acuma și mai ales cultura crastaveților, care este o chestiune capitală pentru Bungardeni, cari prevăd piața Sibiului cu acest articol.

La orele 4 d. a. conferința se termină și cu ea încheie și președintele Reuniunii adunarea generală a ei. Dl. preot din localitate, ține a mulțumi oaspeților veniți și în special președintelui Reuniunii pentru interesul ce se poartă poporului nostru setos de sfaturi bune-și folositoare.

Iar' întrând la judecată  
Omu 'ncepe, hai, deodată:

»Eu, jupâne, ori cucoane, ved' c'aice m'ați  
[chemat

»Socotind că-s vinovat;  
»Dar' v' spun adevărat:  
»Porcul eu nu l'am furat,  
»Ci cu 'nctul, cu mâncare  
»L'am crescut eu singur mare;  
»Căci cu lapte l'am hrănit  
»Și l'am tot îmbucărit  
»De demult, de mititel,  
»De pe când era purcel,  
»Când nici nu ședea 'n ocol,  
»Ci dormea cu mine 'n țol.

Și cu-aceste vorbe omul și cu martori ce-a  
[chemat

De belea s'a descurcat:  
Judecata l'a iertat.

## DIN LUME

**Desmintre.** Știrea, că mai multe vase de războiu austriace vor pleca în apele Asiei-mici, ca să presioneze asupra Turciei, se desminte. E vorbă de manevrări.

**Proiectele militare în dietă,** în ședința din 21 Ian. n. a dietei, ministrul-președinte Coloman Széll a făcut propunerea, ca în ședința de Vineri să se înceapă desbaterea proiectelor militare. Barabas (independist) a cerut ca proiectele să se ia dela ordinea zilei. Rakovszky s'a alăturat la cele zise de Barabas. Majoritatea a decis ca desbaterea să se înceapă Sâmbătă. Cele trei partide opoziționale au anunțat rezistența cea mai energică în contra proiectelor.

**Albanezii contra reformelor.** Albanezii țin în continuu întruniri, în cari protestează contra reformelor. Guvernul turcesc ar fi declarat Albanezilor, că executarea reformelor e deocamdată provisorică și după trei luni vor fi luate în considerare și dorințele lor.

**Răscoala în Macedonia.** Ministrul de finanțe bulgar a declarat într'un interviu, acordat unui redactor dela »Figaro«, că neîndeplinirea grabnică a reformelor va aduce cu sine o răscoală generală în Macedonia. După trecerea luni Februarie va fi deja imposibilă împedecarea turburărilor.

Iar țiganu-asa văzând  
Ș'ajungând și el la rând,

Zice:

»De, și eu, cucoane, ved' c'aice m'ați  
[chemat

»Socotind că-s vinovat;  
»Dar' v' spun adevărat  
»Că eu pușca n'am furat  
»Ci cu 'nctul, cu mâncare  
»Mi-am crescut-o singur mare,  
»Căci cu lapte-am tot hrănit-o  
»Și mi-am tot îmbucărit-o  
»De demult de mititică  
»Când era cât o surcică,  
»Când nici nu ședea 'n ocol  
»Când era de-abia pistol.

Th. Speranță.

## GLUME.

Femeea cu cât îi lipsesc mai mulți dinți,  
cu atât e mai colțoasă.

Primitorii „Bunului Econom”, cari nu doresc a-l abona pe viitor, sunt

muntoase ale patriei noastre, a fi înlocuite cu timpul prin cele roșii.

Nu este însă destul a ne procura astfel de vite, trebuie să le dăm și nutrețul, îngrijirea și adăpostul la care sunt obișnuite în patria lor, altcum o pătim mai rău decât cu vitele noastre albe.

## DELA REUNIUNILE NOASTRE

### Adunarea generală

„Reuniunii române de agricultură din ottul Sibiului” — în Bungard.

A 14-a adunare generală a Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului, s'a ținut în comuna mare Bungard (lângă Sibiu) la 28 Dec. n. a. tr.

Din partea comitetului erau prezenți: președintele reuniunii dl. Comșa și secretarul ei dl. V. Tordășianu, ear' încăpătoarea sală a noii școli abia putea cuprinde membrii reuniunii, dimpreună cu tot ce a avut Bungardul mai inteligent și mai bun, precum și câți-va oaspeți din Sibiu.

După serviciul divin, dnul președinte deschide adunarea printr'o scurtă vorbire, dând cuvântul dlui secretar, care schițează activitatea comitetului în cursul anului 1901, conform raportului general, care s'a distribuit membrilor la timpul seu.

Din cele expuse de d-sa rezultă, că comitetul Reuniunii s'a prezentat în cursul anului 1901: în trei comune, ținând întruniri agricole și anume în comunele Loman, Sebeșul-de-jos și Țichindeal; în Ilimbav, unde a arangeat o expoziție de vite; apoi în Apoldul-rom. la plantare de pomi; în Săsciori la cursul de altoit pomi și în Seliște la preparativele pentru întemeierea școlii practice de agricultură de acolo. În total în 7 comune.

## FOIȚĂ

### Țiganul cu pușca

Un țigan de mult odată  
Nu știu unde la vr'un sat  
Fost-a dus la judecată  
Pentru-o pușcă de furat.

Iar' colo la judecată, cum era cu grija 'n spate  
Că l-or pune la 'nchisoare, că l-or rade, că  
[l-or bate  
Și când tocmai se gândea cum s'o 'ntoarce,  
[ce să facă.

Ce să spună să nu tacă,  
Pricepând că de scăpare  
Nici un chip acuma nu-i,  
Iată tocmai din 'ntemplare  
Vede că 'nainte lui  
Vine-un om ce-a fost chemat  
Ca să fie judecat  
Pentru'un porc ce-ar fi furat.

Deosebit de această a dăruit: o vîtea rasă curată Pinzgau, membrului I. Cloaje din Boița; două și rasă de Friesland, membrilor Ioan și Iacob Beu din Apoldul-rom.; găini rase Ployments Rocks la patru membri; a împărțit membrilor ei: 33 miș pădureți (meri, peri, pruni, gutui, cireși și caise) în 37 comune; semințe de trifoiu, lucernă, napi (sfecle) de nutreț și cânepă italiană în 34 comune; 10 tovarășii agricole și 10 însoțiri sătești de credit sistem Raiffeisen, din tot atâtea comune, au fost ocrotite de Reuniune. De mașina de sămănat și grapa de fânate a Reuniunii s'au folosit în mod gratuit patru comune. În fine: a concluzat dimpreună cu zelosul protopretor dl. P. Dragiș, la lucrările pregătitoare pentru întemeierea școlii practice de agricultură din Seliște.

Acest raport se ia cu plăcere la cunoștință. Gestiunea financiară pe anul 1901 fiind găsită în regulă, comitetului i-se dă absolutoriul. Se votează proiectul de buget pe 1903, care prevede 2410 cor., atât la venituri cât și la cheltuieli. În locul devenit vacant prin moartea dlui George Dordea se aclamează membru în comitetul central dl. Toma Ciora, proprietar în Bungard.

După toate acestea dl. președinte ține o instructivă conferință despre „Cultura pământului după comasare”, care a fost foarte bine venită, deoarece hotarul Bungardului încă s'a comasat de curând, ceea-ce schimbă cu totul modul de cultură de până acuma și mai ales cultura crăstaveților, care este o chestiune capitală pentru Bungardeni, cari prevăd piața Sibiului cu acest articol.

La orele 4 d. a. conferința se termină și cu ea încheie și președintele Reuniunii adunarea generală a ei. Dl. preot din localitate, ține a mulțumi oaspeților veniți și în special președintelui Reuniunii pentru interesul ce se poartă poporului nostru setos de sfaturi bune și folositoare.

Iar' întrând la judecată  
Omu 'ncepe, hai, deodată:

»Eu, jupâne, ori cucoane, vîd c'aice m'ați  
[chemat  
»Socotind că-s vinovat;  
»Dar' vî spun adevărat:  
»Porcul eu nu l'am furat,  
»Ci cu 'nctul, cu mîncare  
»L'am crescut eu singur mare;  
»Căci cu lapte l'am hrănit  
»Și l'am tot îmbucărit  
»De demult, de mititel,  
»De pe cînd era purcel,  
»Cînd nici nu ședea 'n ocol,  
»Ci dormea cu mine 'n țol.

Și cu-aceste vorbe omul și cu martori ce-a  
[chemat

De belea s'a descurcat:  
Judecata l'a iertat.

## DIN LUME

**Desmintire.** Știrea, că mai multe vase de războiu austriace vor pleca în apele Asiei-mici, ca să presioneze asupra Turciei, se desminte. E vorba de manevrări.

**Proiectele militare în dietă,** în ședința din 21 Ian. n. a dietei, ministrul-președinte Coloman Széll a făcut propunerea, ca în ședința de Vineri să se înceapă desbaterea proiectelor militare. Barabas (independist) a cerut că proiectele să se ia dela ordinea zilei. Rakovszky s'a alăturat la cele zise de Barabas. Majoritatea a decis ca desbaterea să se înceapă Sâmbătă. Cele trei partide opoziționale au anunțat rezistența cea mai energică în contra proiectelor.

**Albanezii contra reformelor.** Albanzii țin în continuu întruniri, în cari protestează contra reformelor. Guvernul turcesc ar fi declarat Albanzilor, că executarea reformelor e deocamdată provisorică și după trei luni vor fi luate în considerare și dorințele lor.

**Rescoala în Macedonia.** Ministrul de finanțe bulgar a declarat într'un interviu, acordat unui redactor dela »Figaro«, că neîndeplinirea grabnică a reformelor va aduce cu sine o rescoală generală în Macedonia. După trecerea luni Februarie va fi deja imposibilă împedecarea turburărilor.

Iar țiganu-așa văzînd  
Șajungînd și el la rînd,  
Zice:  
»De, și eu, cucoane, vîd c'aice m'ați  
[chemat  
»Socotînd că-s vinovat;  
»Dar' vî spun adevărat  
»Că eu pușca n'am furat  
»Ci cu 'nctul, cu mîncare  
»Mi-am crescut-o singur mare,  
»Căci cu lapte-am tot hrănit-o  
»Și mi-am tot îmbucărit-o  
»De demult de mititică  
»Cînd era cît o surcică,  
»Cînd nici nu ședea 'n ocol  
»Cînd era de-abia pistol.  
Th. Speranță.

## GLUME.

Femeea cu cît îi lipsesc mai mulți dinți,  
cu atît e mai colțoasă.

Primitorii „Bunului Econom”, cari nu doresc a-l abona pe viitor, sunt

# Napul pentru nutreț și de zahăr.

(Sfecla, Brosba). (Beta vulgaris).

(Reproducerea interzisă).

(Urmare și fine).

## Sămănatul.

Sămănatul trebuie să se facă cât se poate de timpuriu, însă în tot cazul după-ce nu se mai ivesc geruri de primăvară, care ar nimici plantele tinere. Să poate sămăna prin împrăștiere, în rânduri sau după marcator. Aceste din urmă metode înlesnesc prășitul (săpatul). Napii de nutreț se vor sămăna mai rar, adică la 40—50 cm. între rânduri, ear' cei de zahăr mai des, ca să nu se desvolte prea tare și să nu treacă peste un klgr. Cantitatea de sămăntă variază după modul sămănatului. După marcator vom folosi ca 5 kgr., cu mașina de sămănat 10 kgr., ear' prin împrăștiere mai mult pe juger.

## Lucrările de întreținere.

Sămăntă de napi încolțind foarte încet, vom grăbi locul sămănat, dacă prinde o coajă înainte de-a răsări. Vom prăși (săpa) pentru prima dată, altcum napii răsăriți vor fi înecați de burueni. După prima săpă, urmează mai târziu o a doua și eventual și a treia săpă. Este bine a mușuroi rădăcinile eșite din pământ, cu ocaziunea sapei celei din urmă. La sămănat în rânduri și după marcator putem face prășitul și mușuroitul cu prășitoarea și plugul mușuroitor. Cu ocaziunea primei prășile vom rări plantele, ce stau prea des. Plantele smulse le putem folosi pentru a înlocui plantele perite.

Multă stricăciune ne pot cauza la napi, până-ce sunt tineri, purecii de pământ. Afară de aceasta, poate strica napii și o mulțime de plante parasite, care de multe-ori nimicesc chiar recolta întreagă.

## Recolta.

Recolta se face cam târziu. Ea trebuie însă efectuată înainte de a da gerurile de toamnă; prin urmare nu vom aștepta până-ce frunzele încep a îngălbeni.

Rădăcinile le scoatem cu mâna, ajutându-ne de hârleț sau de o furcă anume construită cu doi dinți. Este și un plug făcut pentru a scoate sfecele din pământ.

Rădăcinile scoase le curățim de pământ și de foi și le păstrăm până la întrebuintare asemenea cartofilor. Foile dau un bun nutreț vitelor, produc însă adeseori diaree (cufureală).

Cantitățile recoltate variază foarte mult. Napi (sfeclă) de zahăr putem dobândi de pe un juger 10—15 tone (à 1000 kgr.), napi de nutreț 15—30 și mai multe tone. Foi putem recolta de pe un juger 3—8 tone.

## Producerea sămăntei de napi (sfeclă).

Este o cultură foarte productivă a crește sămăntă de napi. Napi fiind o plantă bisanuală (de doi ani), vom alege la recolta lor: dintre napii de nutreț, rădăcinile cele mai frumoase și mari, ear' la cele de zahăr cele mai mici și grele numai până la 1 kgr. Le rupem foile fără a ataca inima și le păstrăm până primăvara în pivnițe, punându-le în năsip. Primăvara le plantăm într'un loc bine preparat la distanțe de 1/2—1 metru îndepărtare și le prășim de câte-ori vom vedea că le năpădește burueana. Imediat ce se ivește cotorul, pe care se vor desvolta florile și fructul. le punem parișori, de care îl legăm spre a nu-l rupe vântul. Când sămăntele au început a căpăta o culoare brună (cafenie), secerăm cotoarele și le punem să se usuce. Sămăntă o treerăm cu imblăcii sau o stringem cu mâna. Recolta este de multe ori foarte mare, 250—500 kgr. pe juger.

## Inul.

(Linnam Usitatissimum).

Inul servește ca plantă textilă pentru fuiorul ce se produce din cotoarele lui și ca plantă oleioasă pentru sămăntele sale.

## Varietăți.

Deosebim două varietăți principale și anume: In al cărui fruct *nu să deschide* după-ce s'a copt și acela al cărui fruct după deplina coacere *să deschide* și sămăntă să scuture delă sine. Această din urmă varietate dă recolte mai mari decât cea dintâiu.

Foarte rar se cultivă varietatea *inului de toamnă*, tot asemenea și specia *Linnam perene*, adică acela care durează mai mulți ani.

Inul cultivat de obicei are floarea albastră (vânăță) și pentru cultura fuiorului se bucură de un deosebit renume: *Inul de Riga* (oraș lângă malul Mării-Nordice).

Pentru producerea sămăntei vom alege mai bucuros *inul de Sicilia*, care posedă flori albe și care produce de patru-ori atâtea sămăntă decât *inul de Riga*.

## Clima.

Pentru a prospera, inul recere o căldură umedă. O căldură secetoasă nu supoartă; reușește deci mai bine în locuri mai muntoase și pe malurile mărilor.

## Pământul.

În regiuni umede inul dă fuiorul cel mai bun, când este cultivat pe un pământ năsipos. Bine reușește și pe pământurile mijlocii (argilo-năsipose), însă să nu fie prea gras. Mai puțin îi priește pământurile argiloase precum și un nisip uscat.

(Va urma).

## Medicul casei.

**Băile calde de picioare** sunt necesare în prima linie pentru întreținerea curățeniei, apoi ajută circulațiunea sângelui și împiedică formarea bătăturilor (ochi de găină), îngroșarea pelei de pe talpă și călcăiu, creșterea în carne a unghiilor și o mulțime de boale ale pelei picioarelor. După bae trebuie să ștergem îndată bine picioarele, să ne încălțăm cald și să umblăm câte-va minute prin casă. După umblet mult totdeauna este recomandabilă o bae caldă la picioare. Nu vom lua bae îndată după- ce am mâncat, ci numai după câte-va ore; altcum ușor ne putem îmbolnăvi, fiind mistuirea stomacului întreruptă.

**Băi reci de picioare** vor folosi numai oameni foarte puternici și numai atunci când nu sunt înferbântați. Le vom întrebuița numai câteva minute, apoi ștergem repede și bine picioarele și ne încălțăm călduros.

## PENTRU MESERIAȘI

**Pentru spoitori.** Toți păreții, care sunt a se spoi cu var, mai întâiu se vor șterge cu o perie aspră sau cu o mătură, apoi se spală cu apă, lăsându-i în urmă să se usuze, înainte de a-i spoi din nou. Astfel se șterge praful și spoala se prinde mai bine, dobândind și o culoare mai albă.

**Pentru argăsitori.** Un mijloc simplu pentru înlăturarea perilor de pe piei, este următorul: 3 părți de sulfid de sodiu, 10 părți var ars și 10 părți scrobeală pulverizată bine, se amestecă cu apă până- ce se face un aluat. Acest preparat se aplică apoi pe piei.

## Advocatul poporului.

**Animalele de reproducțiune masculine** (tauri, armăsari etc.) proprietarul lor le poate întrebuița după voe pentru împărecherea la animalele sale. Pentru cele străine însă trebuie să ceară legitimație de permisiune dela comisia economică cercuală. (Art. de lege XII. §. 31 din 1894).

**Acusa criminală** se poate retrage de cătră acuzător până în momentul aducerii sentinței. Această retragere se poate face verbal sau în scris de cătră acuzător judecătorului respectiv. El este însă dator a plăti toate spesele efectuate până atuncea în favorul erarului. (Art. de lege V. §. 116 din 1878. — Hotărîrea Curiei nr. 7 în afaceri criminale).

## PENTRU ECONOMI

### Cum trebuie să mulgem vacile?

De regulă mulsul vacilor e privit ca o lucrare cu totul neînsemnată, care o poate face ori-și-cine. Și totuși dela executarea mulsului atârnă, în mare parte, cantitatea și calitatea laptelui. Dacă ugerul nu se scurge bine la muls, nu numai că dobândim mai puțin lapte, decât dă în realitate vaca, ci tocmai laptele cel mai gros și mai bun rămâne în uger și cauzează pe viitor o micșorare a producțiunii laptelui. De aci rezultă, că este neapărat de lipsă, dacă voim să avem o vacă bună de lapte, să scurgem ugerul la muls pe deplin. Timpul cel mai potrivit pentru muls este, când vaca mănâncă sau bea, căci atuncea este mai liniștită. Dacă vaca are năravuri, nu trebuie lovită și bătută, căci atuncea facem mai mult rău decât bine și va sta și mai rău la muls. Vom căuta din contră ca prin mângăeri și blândețe să o liniștim. Când vaca este liniștită, se spală ugerul mai întâiu bine cu apă, nu rece de tot, apoi se apucă o țiftă în mâna dreaptă și una în cea stângă și apăsând lin și trăgând țiftele printre degete, se mulge într'un vas curat. Până- ce cele două țifte mai dau lapte, ele nu trebuie schimbate, ci mulgem mereu, până la cea din urmă picătură.

Vacile se mulg de două ori sau de trei-ori pe zi. De însemnatate este a le mulge totdeauna la aceeași oră din zi, altcum nu căpătăm regulat aceeași cantitate de lapte.

## DIVERSE

**Curățirea tuburilor (furtunilor) de cauciuc.** Pentru a trece vinul dintr'un vas într'altul, pivnicerii se folosesc de pompe, care stau în legătură cu vasele respective prin țevi de cauciuc. Aceste tuburi trebuie ținute în cea mai perfectă curățenie. În acest scop le muem timp de 1—2 ore în o soluțiune de apă caldă și carbonat 5% și apoi le clătim în apă curată caldă. Nu este ertat a spăla tuburile nici când cu apă fierbinte și nici rece de tot, altcum își perd elasticitatea.

**Cum cunoaștem: cari ouă sunt poaspete?** Reuniunea saxonă pentru prăsirea de galițe (hoarē) a premiat următoarea procedură pentru a cunoaște dacă ouăle sunt poaspete, ori nu? Dacă punem oul în apă, acela cu atât mai mult inclină spre a lua o poziție perpendiculară, cu cât e mai vechiu. Fenomenul acesta e a se atribui faptului, că în albușul oului, în urma evaporării materiilor licide spațiul gol dela capătul mai lat devine tot mai mare. În urmarea acesteia oul ia în apă diferite poziții, amăsurat vârstei sale și osia longitudinală formează diferite unghiuri față cu planul orizontal. Cel de 3—5 zile formează cu planul orizontal un unghi de 20 grade, cel de 8 zile unghi de 45 grade, cel

de două săptămâni formează un unghi de 60 grade. Ear cel de trei săptămâni unghi de 75 grade. Oul mai vechiu decât o lună stă în apă în poziție perpendiculară, ear dacă e de tot vechiu (stătut), plutește pe suprafața apei. În scopul examinării se pot construi borcane de sticlă, pe perețele cărora să fie crestate diferitele declinațiuni ale osiei și însemnătatea acelorora.

## Pentru femei.

### Cum cunoaștem etatea epurei împușcat?

Dacă unghiile dela degete și cu deosebire cele dela picioarele de dindăr sunt încă de o culoare neagră și virfurile lor ascuțite, atunci avem de a face cu un epure din același an. Dacă din contra, ele sunt deja tocite la vîrf și de o culoare sură, atuncea epurele este mai bătrân. Ochii încă bine conservați ne rată că epurele este de curînd împușcat. Dacă însă sunt scufundați în cap, este semn că e mort de câteva zile.

### Supă țigănească.

Se ia capul de epure dimpreună cu alte bucățele alese după plac. Se pun într'o oală să stea câte-va minute în vin alb; apoi se mai adaogă încă pe-atâta apă și se lasă să fearbă cu puțin orez, sare, piper, ceapă tocată mărunt și coaja dela o jumătate lămâie. După- ce va ferbe îndeajuns, se servește la masă.

## Știri economice.

**Butași de răchită pentru împletitori.** Reuniunile comunale, cărora li-s'a ținut anul acesta, respective în anii trecuți, prelegeri asupra împletiturilor de nuele, pot căpăta butași de răchită în mod gratuit. Doritorii de astfel de butași se vor adresa prin primăriile locale dlui ministru de agricultură, care acoardă afară de butași și câte o subvenție de câte 100 cor. pe jugerul de plantațiune. Ca răchită să se prindă și să prospereze, este absolut necesar ca locul de plantat să fie mai întâiu rigolat (desfundat) și primul an trebuie ținut curat de burueni prin săpat (prășit).

**Mine de sulfur în ținutul Năsăudului.** În munții Bărgăului din cott. Bistrița-Năsăud s'au descoperit în timpul din urmă mine bogate de sulfur (pucioasă). În pădurea Petricel dela poalele muntelui Peatra Piștii de mult s'au aflat urme de sulfur. Doi ingineri au găsit masse mari de sulfur pe o întindere de mai mulți kilometri. După socoteala celor competenți s'ar putea scoate de acolo 16,000 vagoane de sulfur. Descoperirea aceasta interesează mult pe comunele românești învecinate, pe al căror teritoriu s'a descoperit prețiosul mineral.

# NOUȚĂȚI

† **Ioan Petric**, protopop emeritat al tracterului Brașov și paroch al bisericii Sft. Nicolae din Brașov-Scheiu, fost președinte al Delegațiunilor și Eforiei școlilor centrale rom. gr.-or. din Brașov, ear' în comună vice-președinte al Delegațiunilor și membru al Eforiei școlare, și-a dat nobilul seu suflet în mâinile Creatorului, Vineri în 16 Ian. n. a. c., după un serviciu plin de zel de 64 ani la altarul bisericii și în vârstă de 87 ani.

Rămășițele pământești ale valorosului și probatului părinte s'au depus spre vecinică odichnă în cimitirul bisericii Sft. Nicolae din Brașov. Rugați-vă pentru sufletul fericitului

**Sinucidere.** În 18 l. c. ucenicul de faur Macarie Cereguți s'a spânzurat în apropierea pădurii din Oăștie. Motivele sinuciderei sunt necunoscute.

**Primarul din Oșand împușcat.** Primarul Toader Dulo din Oșand a fost omorât de un glonț de pușcă îndreptat asupra lui prin feastră. În urma cercetărilor bănuielele au căzut asupra lui Petru Foaltă și Mitru Tețu, cari au fost deținuți și transportați la arestul preventiv al procuraturii din Oradea-mare.

**Se poate.** Cetim în »Gaz. Tr.« „În comuna Țintari s'a întâmplat minunea, că în ziua de Crăciun s'a cântat »Christos a înviat din morți...« iar' ajutorul Bobotezii s'a publicat pe Vineri în 3 Ianuarie v. 1903. Sunt curios a ști, unde se capătă un astfel de călindar și ce orânduială nouă bisericească a schimba la Crăciun pe »Nașterea ta Christoase... în »Christos a înviat...!« »X«.

**Mare furt în Careli-mari.** La cassieria din Careli-mari un făptuitor necunoscut spargând cassa de fier, a luat bani de dare în suma considerabilă de 200.000 coroane. Acuma se scrie din Cernăuți, că hoțul a fost prins în capitala Bucovinei și se cheamă Reisz Herșu

**Necrolog.** Kapcza Gyula fost avocat și prim pretor în Oăștie, protonotar la comitat în Deva și în urma pensionării, avocat în Ilia, a reposat în 19 a lunei curente.

**Jubileul papei.** Leo XIII., papa dela Roma, în 19 Februarie împlinește 60 ani de când e hirotonit episcop și în 20 Februarie împlinește 25 ani de când e papă. Biserica rom. catolică va serba în stil mare aceste memorabile zile jubilară ale capului ei.

**Învățător mort de foame.** La Dévény a fost aflat în zăpadă Luni dimineața învățătorul pensionat Alexandru Vermesi. Nefericitul era mai mort. Dus în spital, s'a constatat că Vermesi nu mâncase câte-va zile nimic. Era așa de slăbit, încât nu putea nici vorbi și a trebuit să-i dea medicii în mod artificial nutreț. Dar' de giaba. Învățătorul în câteva ore și-a dat sufletul. A murit de foame.

**Concert împreună cu Teatru va arangia Reuniunea gr.-cat. de cântări »Concordia«** din Oravița-rom. Duminică în 1 Februarie 1903 st. n. în sala Hotelului »Împăratul Austriei« din localitate, sub conducerea Dlui Ioan Bogdan învățător. Concertului va urma teatru cu piesa »Baba Hîrca« de M. Millo. După producțiune joc.

**Luptă sângeroasă cu gendarmii.** După cum scrie »Egyetértés«, în ziua de Crăciun un cas trist s'a întâmplat în comuna Felső-Detrehon (lângă Turda), Românii aranjaseră petrecere cu joc. Seara la 10 ore au sosit 2 gendarmi la fața locului și au provocat pe feciori să se depărteze. Feciorii n'au voit. S'a iscat ceartă și apoi adevărată luptă între feciori și gendarmi. Cei doi gendarmi și-au descărcat puștile în carne vie. Un fecior a murit pe loc, alți mulți au fost grav răniți. S'a pornit cercetare severă în această tristă afacere.

**Crăciunul săracilor în Sibiu.** Reuniunea meseriașilor români din Sibiu a împărțit, prin comitetul ei, în frunte cu presidentul Victor Tordășianu, în preseara Crăciunului nostru, la săracii din Sibiu, obiecte de îmbrăcăminte și altele, în valoare de peste 1500 coroane. Distribuirea s'a făcut în localul Reuniunii.

Onoare și laudă celor-ce se îngrijesc și de cei lipsiți.

**O femeie de 130 ani și un bărbat de 122 ani.** Ziarului »E.k.« din Cluj i-se scrie că în comuna Visag, nu departe de B. Huedin a murit zilele acestea o Româncă de 130 de ani. În cei din urmă 50 de ani ai vieții sale se ocupa cu vrăjitoria. Rachiul n'a beut în viața ei și carne n'a prea mâncat, trăind numai cu mămăligă și lapte. Tot satul a fost la înmormântarea ei.

În satul Tîrnova din cttl C.-Severin fost înmormintat în săptămâna trecută păcurarul Ioan Pan, care a trăit în trei veacuri. Bătrânul păcurar a fost de 122 de ani. Fiul cel mai bătrân al lui Pan e de 80 de ani, ear' cel mai tânăr de 60 de ani.

**Pâne gratis.** Pe Pieța Libertății din Arad în fie-care zi se împarte celor săraci pâne gratis.

Mila aceasta se împarte tuturor, fără deosebire de neam și lege, după cum și banii se strâng dela toți câți durere au pentru cei săraci.

Îndeosebi Români sunt mulți cari vin să beneficeze.

**Un fir de păr doveditor al unui criminal.** La tribunalul din Berlin s'a petrecut următorul cas interesant: Pe cadavru unui omorât s'a găsit un fir de păr. Cu ajutorul fotografiei și al microscopului s'a constatat, că este un păr de câine și căzut de pe el, fiind-că avea încă rădăcina; că părul nu a fost tuns, fiind-că avea vârful neatat; că părul era scurt și neted; că părul cânelui a fost mai năntă galben, acuma însă din

causa bătrâneții cânelui a devenit de culoare spălăcită. Întoarșă așa un câine avea ascuțitorul de toarfeci I. Strauss, care a și fost dovedit de omoritor și osândit.

**Pentru doritorii de a emigra.** Nu prea sunt încurajătoare știrile ce ne dă »Tribuna«. Eată ce scrie: Americanii spăriați de străinii cei mulți, cari vin la ei, au început să fie cât se poate de aspri față de emigranți la intrarea lor în America. Într'o singură săptămână a oprit comisarul din Ellis Island, unde coboară din corabie, 1200 de emigranți. Pe cei oprțiți li înfundă în niște suri mari, unde zac grămădiți ca vitele. Mulți dintre emigranți nici nu știu, cum să se poarte când ajung în America. Dacă au destui bani, ca să poată ajunge până în Cleveland sau alt oraș, îi propune comisarul, că ar fi angajați cu contract; dacă au prea puțini bani, zice, că sunt cerșitori și eară nu-i lasă.

În New-York este o reuniune ungurească întemeiată pentru ajutorarea celor emigrați. Din raportul anual al acestei reuniuni se vede, că în anul trecut i-au fost trimiși la asilul susținut pe spesele ei 3265 de emigranți fără mijloace. Afară de aceea au primit 11.581 persoane cuartir peste noapte și 26.048 au căpătat mâncare la ameză. Reuniunea aceasta a mijlocit la 2522 persoane muncă și pâne.

## Cursul pieții din Budapesta

— în 21 Ian. 1903 n. —

	per 50 kigr.
Grâu . . . . .	cor. 7.85 până la 8.50
Săcară . . . . .	6.50 „ 6.80
Orz . . . . .	5.50 „ 5.80
Meiu . . . . .	5.75 „ 6.—
Ovės . . . . .	6.30 „ 6.55
Cucuruz . . . . .	5.15 „ 5.50
Rapită . . . . .	10.— „ 10.50
Grăsime . . . . .	71.— „ 71.50
Slănină . . . . .	61.— „ 63.50
Prune uscate . . . . .	13.25 „ 19.75
Lictar . . . . .	15.75 „ 18.—
Lucernă . . . . .	50.— „ 58.—
Trifoiu roșu . . . . .	56.— „ 72.—

## Têrgurile din Ungaria, Transilvania și Bănat.

Dela 25—31 Ian. n. 1903.

1. Cătina. Dupăsdorf. Sângiorgiul-săsec. Teaca.
2. O-Pécska. Șomchereg.
3. Barot. Gherla. Gheorgio-Ditru. Ghiriș. Nocricheiu. Prejmăr.
5. Armeni. Caransebeș. Nadeșul-săsesc.
6. Lugos. Măgherus.

## Călindarul vechiu și nou al săptămânei.

Dum. după Bot., ev. Mateiu c. 4, gl. 7, v. 1.

Dum.	12 M. Tațiana	25 Pavel
Luni	13 M. Ermil	26 Policarp
Mărți	14 Părinții din Sinaia	27 Ioan
Merc.	15 C. Pavel	28 Carol
Joi	16 Lanțul Ap. Petru	29 Francisc
Vin.	17 † C. Antonie	30 Martina
Sămb.	18 P. Atanasie	31 Petru Nol

Prim-colaborator: **Const. P. Barcianu.**  
Redactor-responsabil: **Aurel P. Barcianu.**

Primitorii „Bunului Econom“, cari nu doresc a-l abona pe viitor, sunt

## Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Corvineana” societate pe acții se invită în virtutea §-ului 19 din statute la a

**VII-a adunare generală ordinară,** care se va ține în Hunedoara la 1 Martie st. n. 1903, la 2 oare p. m. în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al Direcțiunii despre starea întreprinderii peste tot și despre rezultatul anului al VII-lea de gestiune în special.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Darea absoluturului direcțiunii și comitetului de supraveghere.
4. Deciziunea asupra împărțirii profitului curat realizat în anul al VII-lea de gestiune.
5. Fixarea marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghere pe anul de gestiune 1903.
6. Alegerea directorului pe restul perioadului de 2 ani.
7. Alegerea alor 2 membrii în direcțiune anume: în locul membrilor sortați Petru Șinca și Teofil Tulea.
8. Alegerea comitetului de supraveghere pe un nou period de 3 ani, conf. §-lui 43 din statute.
9. Eventuale propuneri ivite în cadrul §-ului 28 din statute.
10. Exmiterea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune în înțelesul §-lui 20 din statute, la cassa institutului acțiunile eventual documentele de plenipotență, cel mult până în 28 Februarie st. n. 1903.

Hunedoara, Ianuarie 1903.

(155) 1-2

Direcțiunea.

## „ARDELEANA”

institut de credit și economii.  
Societate pe acții.

**Sediul: Orăștie, în casele proprii.**

Fondată la anul 1885.

Capital soc.: 500.000 c. Fonduri: 350.000 c.

Starea depunerilor: peste 2,000.000 c.

Se primesc:

**Depuneri spre fructifloare,** cu 5% fără anunț, și 5½% cu anunț.

Darea de venit după interese o solvește institutul.

Depuneri și ridicări făcute prin postă se efectuează cu **reîntoarcerea postel.**

(138) 3-52

Direcțiunea.

Sz. 1238-1902. végreh.

1-1

## ARVERESI HIRDETMENY.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t.-cz. 102. és 120. §§-ai értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíróság 1902. évi Sp. II. 742/3 számú végzése következtében Dr. Vlad Aurel szászvárosi ügyvéd által képviselt „Ardeleana” pénz- és hitelintézet részvénytársaság és végrehajtató javára Sibisán Vaslie és tsai romoszi lakosok és végrehajtást szenvedett ellen 116 kor. s jár erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás után lefoglalt és 670 koronára becsült ingóságok, u. m. lóvak, tehén, kocs, szerszám és széna nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbíróóság 1902-ik évi V. 998/2 sz. végzése folytán 116 kor. tőkekövetelés, ennek 1901. évi IV/16-tóli járó 8% kamatai és eddig összesen 51 kor. 20 fillérben bíróság már

megállapított, valamint ezuttali 3 kor. 20 fillér árverés kitűzetési költségek erejéig Romoszon adósok lakásán leendő esaközlésre 1903. évi február hó 3 napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly meggyezéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §§-ai értelmében esetleg becsáron alul is, azonban csakis készpénzzel és téz mellett, fognak a legtöbbet ígérőnek eladatni.

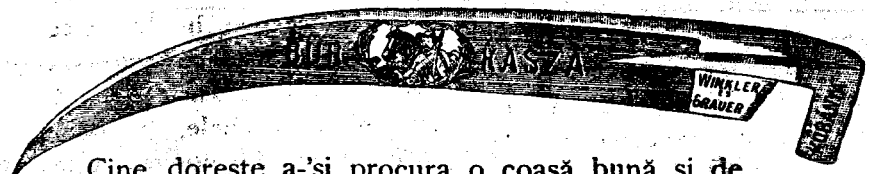
Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felüfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. A befolyandó vételár pedig bírói letétbe fog helyezettetni.

Kelt Szászvároson, 1903. évi január hó 16. napján.

Rácz Arpád  
kir. bír. v. hajtó.

## Winkler & Grauer din Kőbánya-Budapesta

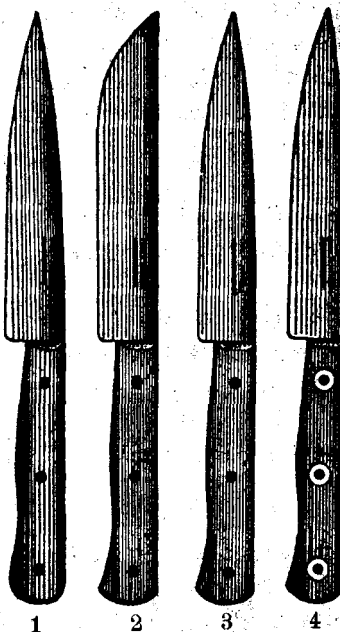
sunt singurii și exclusivii vênzătorii și expeditorii ai **coaselor** cu marca „BUR”, din cea mai mare fabrică de coase din lume.



Cine dorește a-și procura o coasă bună și de încredere ceară mai nainte prețul-curent ilustrat dela susnumita și renumita firmă, care îl trimite gratis și franco. Cererile se fac prin o carte postală. Lunile de iarnă sunt cele mai potrivite pentru adunarea comenzilor! Celor, care le adună se dă proviziune potrivită! Garanță deplină. Serviciu conștientios! — Mai multe mii scrisori de mulțumită și de comande ulterioare stau la dispoziția celor interesați. 1-20

Un briciu de Transvaal costă 1 fl. 50 cr.

### Cuțite de bucătărie



Cuțite cu garanție pentru fiecare bucată.

### Mașini de Alexanderwerk pentru tocat carne.



	Forma R RR S UU			Forma SS U T.			
Mărimea	R	RR	S	SS	U	UU	T
Toacă în o minută klg.	1/2	3/4	1	1	1 1/4	1 1/4	1 3/4
1 bucată mașină	K 5.40	7.86	9.-	8.50	13.38	15.80	29.50
1 cuțit de rezervă	K .70	—	—80	—80	—	—	—
1 placă găurită de res.	K 1.-	—	1.50	1.50	—	—	—

Mașina T este provăzută cu roată.

Fiecare bucată, care s'ar dovedi ca prea tare sau prea moale la întrebuintare, se schimbă cu alta.

Lungimea tășului	17	19	21 cm.
Figura 1	K —	—72	—86
„ 2	K —56	—68	—80
„ 3	K —56	—68	—80
„ 4	K —64	—76	—90

(186)

CAROL F. JICKELI, SIBIIU

3-52

rugați a ne înapoia îndată Nrii trimiși, altcum îi considerăm ca abonați.

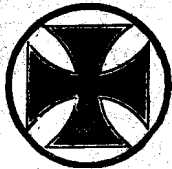
# Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta

Nu e mijloc secret

vindecă și înviorează



pe lângă garanție.

Deosebită atențiune  
rării, că acest aparat  
(142) de 20

e a se da împreju-  
vindecă boale vechi  
de ani. 3-17

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fuituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, ulul în pat, influenza, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prelușc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimit banii. Unde o i-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja estinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor.  
folosibil la mörburi cari nu sunt  
mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor.  
folosibil la copii și fem-i de  
constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vnzare pentru țeară și streinătate e:

**MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42 G. colțul  
strada Kálmán.**

# „AGRICOLA“

însoțire economică de magazin și anticipații  
(143) și-a început activitatea 2-26  
in piata din

**HUNEDOARA.**

Cancelaria însoțirii se află în piață: casele Doamnei  
vzd. POPOVICI.

Magazinul însoț. se află în piață: casele MÁTYÁSFFY.

Însoțirea „Agricola” cumpără și vinde produse  
agricole, cu deosebire: grâu, cucuruz, ovės, țărțe, etc.

Vinde bucate pe credit (pe așteptare). Acoardă avansuri  
pe bucate, efecte și prețioase (giuvaericale).

Primește aurării și argintării în afaceri de lombard  
și ia acoperire de conturi-courente.

Primește depuneri spre fructificare cu 6%.

Mijlocește împrumuturi de bani pe amortisație.

Mijlocește asigurări pe viață și contra focului.

Vinde unelte și mașini agricole chiar și pe plă-  
tiri in rate.

In sfirșit înrțițește ori-ce afaceri comerciale de intermediare.

Nu există

Săminte agricole și de grădină mai bune și mai recomandabile

ca acelea care le expediază de 28 ani

**MAUTHNER ÖDÖN** Furnisorul Curții Regale în BUDA-PESTA.

Cancelaria și depozitele: Str. Kottenbiller 33. Localul de vnzare: Str. Andrassy 23.

(139)

Catalogul ilustrat, de 226 pag. ni, se trimite la cerere gratuit și franco.

3-52

**Mai eftin ca ori unde!**

Haine de călușeri de vnzare sau de dat împrumut.



**Mai eftin ca ori unde!**

Bumbac de țesut și ată de urzit  
din fabricele cele mai renumite!

**Mai eftin ca ori unde!**

Tot felul de manufactură pentru trebuințele casei.  
Comandele se execută repede și cu prețuri foarte moderate.

Prăvălia „La Româncea” a lui ION LAZAROIU

(145)

in Orăștie (Szászváros)

3-10